

Irena
DZIKIEWICZ

1925-1995

MALARKA // PEDAGOG // MIESZKANKA PODKOWY LEŚNEJ

WYSTAWA POŚWIĘCONA SYLWETCE I TWÓRCZOŚCI

Irena Dzikiewicz z domu Chodorowska

Urodziła się 11 kwietnia 1925 roku w Krośnie nad Wisłokiem, a zakładając rodzinę w 1948 roku, związała się na całą resztę życia, czyli na 47 lat, z miastem ogrodem Podkową Leśną. Wrodzony talent artystyczny rozwijała pod kierunkiem prof. Tadeusza Kantora na studiach w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, aby je ukończyć jako artysta plastyk na Wydziale Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Powołania do zawodu pedagoga dowiodła jej praca magisterska zatytułowana „Wychowanie plastyczne jako element wychowania estetycznego w szkole”, broniła, gdy Irena Dzikiewicz była już nauczycielką w Szkole Podstawowej w Podkowie Leśnej. Swoje zainteresowania tą tematyką pogłębiała na seminarium doktoranckim i realizowała tę ideę jako kierownik zespołu wykładowców metodyki nauczania przedmiotów plastyczno-technicznych w Studium Nauczycielskim w Warszawie przy ul. Stawki. Na przełomie lat 60. i 70. ubiegłego wieku wykładała metodykę nauczania plastyki studentom stołecznej Akademii Sztuk Pięknych. Poznała wówczas prof. Irenę Wojnar – specjalistkę w zakresie teorii wychowania estetycznego i prekursorkę wychowania przez sztukę. Sama miała też w tej dziedzinie coraz większe osiągnięcia. Przewodniczyła radzie redakcyjnej miesięcznika „Plastyka i Wychowanie” z wkładką „Plastyka w szkole”, gdzie publikowała liczne artykuły na temat wpływu sztuki na kształtowanie osobowości uczniów. Pracując jako nauczycielka wychowania plastycznego, od 1958 roku zaangażowała się bez reszty w wychowanie plastyczne młodzieży w Podkowie Leśnej – w Szkole Podstawowej, później im. Bohaterów Warszawy, nowo wybudowanej z jej osobistym społecznym udziałem. Przygotowała założenia wstępne i programowe tej szkoły. W 1965 roku, przeciwstawiając się tradycyjnemu nauczaniu, postanowiła wprowadzić swoje koncepcje i doświadczenia w życie. Przekonała do swej wizji podkowińskiego społecznika inż. Tadeusza Baniewicza, dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie prof. Stanisława Lorentza i mieszkającego w Podkowie słynnego archeologa prof. Kazimierza Michałowskiego. Dzięki tej współpracy Muzeum Narodowe objęło patronat nad stworzeniem pozamuzealnych form przybliżenia dzieł sztuki uczniom szkoły podkowińskiej. W ramach tego eksperymentu Irena Dzikiewicz zorganizowała w szkole szereg tematycznych wystaw z oryginalnymi eksponatami użyczanymi przez muzeum, a rzeźby Xawerego Dunikowskiego zostały nawet szkole подарowane i stoją do dziś w holu. Zainicjowała wykorzystanie ekspozycji muzealnych także w nauczaniu języka polskiego, historii i muzyki – zarażając fascynacją i inspirując do współpracy zaprzyjaźnione nauczycielki podkowińskiej szkoły, przede wszystkim Janinę Jankowską, Martę Pajączkowską i Annę Hichel.

W 1971 roku Muzeum Narodowe wydało książkę pod redakcją Ireny Dzikiewicz, *Wychowanie przez sztukę*, w której podkowieńskie nauczycielki przedstawiły swoje wnioski z eksperymentu nowego nauczania różnych przedmiotów za pomocą dzieł sztuki. Irena Dzikiewicz w sposób nowatorski uzasadniała znaczenie tej idei i wpływu prezentacji dzieł sztuki na proces wychowawczy w szkole, kształtowanie wrażliwości estetycznej i artystycznej, poczucia koloru, zauważania piękna również w kontekście różnic historycznych poszczególnych epok. Opracowała założenia programowe do powołania unikatowego specjalistycznego Ośrodka Wychowania przez Sztukę w Podkowie Leśnej. Przewidywały one doksztalcanie kadr nauczycielskich w zakresie metodyki wychowania estetycznego. Ośrodek ten miał mieć charakter ogólnokrajowy, a nawet międzynarodowy. Z jej inicjatywy inż. arch. Narcyz Szwedziński, przewodniczący Społecznego Komitetu Budowy Szkoły w Podkowie Leśnej, stworzył projekt architektoniczno-urbanistyczny pawilonu Ośrodka Wychowania przez Sztukę. Miały się w nim znaleźć sala wielofunkcyjna (widowiskowo-teatralna, kinowa, koncertowa) na 250–300 osób, dwie sale wystawowe, dwie plastyczne, biblioteka i czytelnia. Koncepcja i projekt wzbudziły uznanie i poparcie m.in. prof. Kazimierza Michałowskiego i Jarosława Iwaszkiewicza. Niestety ówczesnym władzom naszego miasta zabrakło determinacji w dążeniu do ich realizacji, a Ministerstwo Edukacji Narodowej dopatrzyło się w tym projekcie „zagrożenia młodzieży wpływami kultury zachodniej, w tym sakralnej”. Na pewno nie bez znaczenia było to, że idea ta zrodziła się w Podkowie Leśnej, uważanej przez władze PRL za małe centrum niezależnej myśli intelektualnej. W tej sytuacji projekt wraz z dokumentacją został przekazany na przechowanie wieloletniemu proboszczowi parafii św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej ks. Leonowi Kantorskiemu, będącemu wówczas ostoją idei postępowych. Wychowankowie i współpracownicy Ireny Dzikiewicz wspominają jej wrażliwość artystyczną i wielką umiejętność przyciągania i przenikania ludzi, ujmujący sposób bycia. Promieniowała pogodą ducha, wewnętrznym ładem budzącym szacunek. Dzięki darowi jasnego i precyzyjnego wyrażania myśli bez trudu utrzymywała uwagę uczniów.

Wpływ na charakter i życiową postawę Ireny Dzikiewicz, ps. „Sparta”, miało jej zaangażowanie w młodości w działalność Armii Krajowej. Aresztowana w czerwcu 1943 roku na niemieckim lotnisku w Krośnie nad Wisłokiem w czasie pracy wywiadowczej w Kierownictwie Dywersji AK Obwód Krosno, po przejściu śledztwa na gestapo, została wywieziona do obozu pracy w Dreźnie. Po brawurowej ucieczce z obozu, już w czerwcu 1944 roku została łączniczką dowódcy Inspektoratu AK Podkarpacie – ppłk. Stefana Rutkowskiego, ps. „Haszysz”.

Nieliczne chwile wolne od zajęć zawodowych od ukończenia studiów poświęcała malarstwu. Prace swoje w latach 50. i 60. minionego wieku wystawiała na wernisażach i wystawach, uczestniczyła w kilku plenerach organizowanych przez Związek Polskich Artystów Plastyków. Pozostawiła po sobie kilkadziesiąt obrazów: rysunków piórkiem i tuszem czy kredkami, pastele, akwarele i obrazy olejne – pejzaże nadmorskie (plenery w Sopocie) i podkowińskie, portrety bliskich osób (córek Hani i Basi, męża Leszka Dzikiewicza), autoportret – nawet „wydzieranki” z kolorowych czasopism (portrety wnuków Łukasza i Michała). Tworzyła pod wpływem chwili, często w okresie niepokoju i trudnych przeżyć. W latach późniejszych oddawała się malarstwu już tylko dla własnej przyjemności, malując portrety rodzinne, znajomych, kwiaty czy widoki nocne. Irena Dzikiewicz zmarła w Podkowie Leśnej 15 kwietnia 1995 roku, w wieku 70 lat.

Bez tytułu, papier, akwarela

Bez tytułu, papier, akwarela

Bez tytułu, papier, akwarela

Portret męża
papier, tusz lawowany, piórko

Portret córki Hani
papier, akwarela, piórko

Portret córki Hani
papier, pastel suchy

Portret wnuka Michała
papier, tempera, akwarela

Kwiaty
plótno, olej

Kwiaty
plótno, olej

EUROPEJSKIE DNI DZIEDZICTWA

MOJA DROGA

PROGRAM WSZYSTKICH
WYDARZEŃ: EDD.NID.PL

Wydarzenie w ramach XVI Festiwalu Otwarte Ogrody w Podkowie Leśnej

Patronat honorowy:

Marszałek Województwa
Mazowieckiego

Organizatorzy:

MIASTO OGRÓD
PODKOWA LEŚNA

CENTRUM KULTURY
I INICJATYW OBYWATELSKICH

Projekt zrealizowany przy wsparciu finansowym Miasta Podkowa Leśna

11 września-31 października 2020

CKiŁO / PAŁACYK KASYNO / PODKOWA LEŚNA / ul. LILPOPA 18

Oktadka: Irena Dzikiewicz *Autoportret*, papier, akwarela
Tekst Barbara Podogrodzka-Dzikiewicz, redakcja Maria Wichrowska,
prace ze zbiorów prywatnych Barbary Podogrodzkiej i Hanny Suszyńskiej.
Fot./proj. graficzny Sylwia Krzemianowska

Autorzy pomysłu Festiwalu Otwarte Ogrody: Magdalena Prosińska i Łukasz Willmann

DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO NIEPODLEGŁA NA LATA 2017-2022

KOORDYNATOR OGÓLNOPOLSKI

Narodowy
Instytut
Dziedzictwa

niepodległa

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego